

Slovenski dom

Štev. 251

V Ljubljani, sobota 2. novembra 1940

Leto V

Uradna izjava o nevtralnosti Jugoslavije v vojni med Grčijo in Italijo

Jugoslavija pa bo z največjo pozornostjo spremljala novi položaj in upa, da nihče ne bo na Balkanu ogrožal njenih koristi

Belgrad, 2. nov. m. V zvezi z italijansko-grškimi spopadom, je snoči jugoslovanska vlada po agenciji Avali izdala naslednjo izjavo:

Ze pred začetkom sedanje vojne v Evropi je Jugoslavija na Balkanu in v Podonavju dosledno izvajala tvorno politiko miru ter si je prizadevala, da zlasti vpostavi dobre in prijateljske odnose z vsemi sosednjimi državami, predvsem pa z obema sosednjima velesilama, Nemčijo in Italijo. Ko je izbruhnil spopad med velesilami, je

Jugoslavija takoj razglasila strogo nevtralnost, ki ni imela za pogoj ničesar drugega, kakor spoštovanje njene neodvisnosti in varnosti njenih meja. Z zvestim izvajanjem takšne politike je Jugoslavija najbolj služila življenjskim koristim svojega ljudstva, na drugi strani je pa popolnoma zadostila tudi dolžnostim korektnega sosedsstva, za kar je ne samo enkrat dobila odločno in odkrito priznanje iz Berlina in Rima.

Zadnji spopad med Italijo in Grčijo, ki ga

Jugoslavija globoko obžaluje, ker je v odkritosrčnih prijateljskih odnosih z obema državama, je vojno prenesel tudi na Balkan ter je razumljivo, da mora Jugoslavija spremljati z največjo pozornostjo novo nastali položaj, pri čemer se z vsemi silami prizadeva, da bi ohranila mir. Z ozirom na svoje dosedanje vedenje se Jugoslavija nada, da z nadaljnjim razvojem dogodkov na Balkanu njene koristi ne bodo ogrožene z nobene strani.

Poročila o letalskih izgubah

Včerajšnje nemško uradno poročilo:

2 angleški letali sestreljeni.

Današnje angleško poročilo:

16 nemških letal zbitih,
7 angleških izgubljenih,
2 pilota rešena.

Italijansko uradno poročilo:

7 angleških letal uničenih,
3 italijanska pogrešana.

Angleško poročilo:

8 italijanskih letal zbitih,
2 angleški pogrešani.

Prancoska vlada je odobrila Lavalova pogajanja z Nemčijo

Vichy, 2. novembra, o. Francoska vlada je izdala uradno sporočilo, v katerem pravi, da je soglasno odobrila uspehe posvetov, ki jih je predsednik vlade in zunanji minister imel zadnje čase v Parizu. Vlada soglasno izraža zaupanje maršalu Petainu in Lavalu za nadaljnja pogajanja.

Seja vlade, na kateri je Laval poročal o pogajanjih z Nemci, je trajala dve in pol uri. Lavalova zadnja pogajanja niso veljala toliko ozemeljskim, kkor gospodarskim, finančnim ter industrijskim vprašanjem.

M ne pred zasedenimi obalami

London, 2. novembra, o. Angleško mornariško ministrstvo je snoči objavilo, da je angleška mornarica s podporo letal položila mine vzdolž obale vsega zasedenega ozemlja. Mine so bile položene ob norveški, danski, holandski, belgijski in francoski obali in celo v Biskajskem zalivu. Admiraliteti svari vse nevtralne ladje pred nevarnostjo v teh krajih.

Turčija je zvesta miru, svojim koristim in zavezništvu Anglije

Važne izjave predsednika Turčije glede turškega stališča do vojne v Grčiji in glede zboljšanih odnosov s Sovjeti

Ankara, 1. novembra, o. Predsednik turške republike İsmet İnönü je imel včeraj popoldne na seji državnega zbora govor o turški zunanji politiki in je med drugim rekel:

Vojna v Evropi traja že 14 mesecev z največjo srditostjo. Njen razplet ustvarja možnost, da se razširi tudi izven Evrope in da zavzame obliko svetovnega požara. Kaže, da se bo vojna nadaljevala še dolgo. Ta mračna upanja nas bole in boli nas to nazadovanje omike. Naša država se je prebila skozi te hude čase in ni pretrpela škode, ker je zedinjena okrog svojega vzora o neodvisnosti in varnosti.

Od zadnjega zasedanja v naši zunanji politiki ni nastala od strani naše republike nobena sprememba. Prvi in temeljni razlog temu je, da je naša politika izvirala iz načela o naši politični neodvisnosti in naši politični nedotakljivosti ter da ni šla za nobenimi osvajačnimi cilji. Naša vlada je večkrat izjavila, da Turčija ne more prenesti niti pidi svoje zemlje, toda da tudi ne želi niti pidi tuje zemlje. Nobena država naj ne misli, da je kakorkoli ogrožena od naše politike. Nihče nam ne more zameriti, če hočemo v meri ohraniti vse svoje pravice.

Naše stališče nevojskujoče se države ne more biti zapreka v obdržavanju rednih odnosov z vsemi državami, ki kažejo isto dobro voljo. To stališče nevojskujoče se države prepoveduje kakršnokoli vojno udeleževanje enih proti drugim z našega ozemlja ali z naših pomorskih posesti. Poudarjam, da bomo mi odločno in popolnoma še naprej to izključili in da se v vojni ne bomo udeleževali.

Nadaljevanje vojne je v poslednjem času zavzelo obseg, ki je vreden naše pozornosti, zlasti

zaradi tega, ker so se vojskujoče se stranke začele posluževati novih izgovorov. Naša prijateljica in sosedja Grčija je danes na nesrečo potegnjena v vojno. Mi z našo zaveznicjo Veliko Britanijo preučujemo položaj, ki je tako nastal. Upamo, da bodo politična načela, o katerih sem vam zgoraj govoril, služila za to, da zavarujejo našo varnost v bodočnosti, kakor so dosedaj obvarovala našo državo.

Predsednik vlade o potrebi državnega vodstva v gospodarstvu

Belgrad, 2. novembra, o. Predsednik vlade Cvetković je predvčerajšnjim imel na sestanku belgrajskih industrijev obširen govor o vodstvu naše gospodarske politike. Pred njim je predsednik belgrajske industrijske zbornice Ilić poudaril, da je uvedba dirigiranega, od države vodenega gospodarstva nujna tudi pri nas, toda treba je zato enotnosti pri vodstvu in pri izvajanju. Predsednik vlade je nato izjavil, da ima od naše notranje pomiritve največ koristi gospodarsko življenje, čigar načela se v sedanji vojni do dna menjavajo, zaradi česar mora država posegati v gospodarsko življenje in ga voditi. Jugoslavija mora izpolnjevati določene obveznosti glede izvoza, zaradi katerih so nastala vprašanja o naši lastni prehrani. Vlada ne bo dovolila, da bi se cena pšenice in koruzi še naprej dvigala. Zato je našemu gospodarstvu potrebna močna roka, država pa želi tesno in skladno sodelovati z gospodarskimi krogi.

Letalska vojna med Nemčijo in Anglijo

Huši nemški dnevni in nočni napadi na London, celonočno angleško bombardiranje Berlina

Berlin, 2. nov. DNB: Nemško vrhovno poveljstvo poroča snoči: Neugodno vreme je angleško letalstvo primoralo, da opusti vsako aktivnost. Nemško letalstvo pa je kljub temu še nadaljevalo z napadi na London in druge vojaško važne cilje v južni in zahodni Angliji. V jugozahodnem delu Londona je nemško letalstvo bombardiralo železniške naprave in velike tovarne, v katerih so nastali požari. V Birminghamu in v južnem delu Bristolu so bile uspešno bombardirane tovarne za oboroževanje. Ob napadu na skladišča zahodno od Londona je zleto v zrak več skladišč streliva. Zaradi poškodovane proge je skočil s tira brzi vlak. Pri ostalih napadih na angleška letališča so bila zadeta skladišča in barake. Na jugovzhodni angleški obali je neki nemški bombnik poginjal v zrak angleški konvoj. — Na zahodni norveški obali je bilo v letalski bitki sestreljeno sovražno letalo tipa »Lokhead Hudson«. Ladja za pobiranje min je sestrelila v istem odseku neko drugo angleško letalo. Nemško letalstvo ni izgubilo nobenega stroja.

London, 2. nov. o. Nocoj je zopet imel Berlin enega najdaljših nočnih napadov. Letal-

ski alarm je trajal skoraj do 6 jutraj. Angleška letala so zmetala veliko število visoko eksplozivnih in zažigalnih bomb nad mesto. Neki ameriški dopisnik poroča, da so letala, preden so zmetala bombe, metala rakete in da je bil ves Berlin razsvetljen kakor v mesečni noči. Druge skupine letal so bombardirale mesta v srednji in zahodni Nemčiji. Njihov glavni cilj so bila petrolejska skladišča in pa železniška križišča. Bombardirana so bila tudi mesta v zasedenem ozemlju in več letališč. Skupina angleških letal je ob norveški obali bombardirala nemške prevozne ladje in je zadela neko 3000-tonsko ladjo. Ladja se je potopila.

London, 2. nov. o. Snočni napad na London, vzhodno Škotsko, srednjo Anglijo in obalo ob reki Mersey je bil močnejši, kakor druge noči. Ta napad pa ni trajal vso noč, temveč je že po polnoči prenehal. Angleži so ponoči sestrelili 5 sovražnih letal. Letalsko ministrstvo poroča, da povzročena škoda ni velika in da tudi smrtnih žrtev ni mnogo.

Včeraj po dnevi so Angleži sestrelili enajst nemških letal, sami pa so izgubili sedem bojnih letal. Dva pilota sta se rešila.

Italijanski napadi na 13 grških mest, grški vdor v Albanijo pri Korici

Nekje v Italiji, 1. nov. Stefani. Službeno poročilo št. 147 vrhovnega poveljstva italijanske vojske se glasi: Operacije v Epiru se razvijajo v redu. Naše čete so prispele do prometnega središča Kalibabi. Pota, ki jih je bil sovražnik pri umiku poškodoval, se popravljajo.

Atene, 1. nov. Atenska agencija: Uradno poročilo grškega vrhovnega poveljstva se glasi: V Epiru smo odbili operativno gibanje sovražne pehote in motoriziranih oddelkov. Sovražnik je pretrpel izgube. Zajeli smo nekaj vojakov. Včeraj je naše letalstvo bombardiralo sovražno ozemlje. Prišlo je do letalskih bitk, v katerih je bilo sestreljeno eno sovražnikovo letalo, drugo pa je bilo poškodovano. Ves včerajšnji dan je bilo naše letalstvo aktivno. Naše pomorske sile so uspešno bombardirale več kakor eno uro desno krilo sovražne fronte.

Atene, 2. nov. m. Desno krilo grških čet je včeraj napadlo italijanske postojanke, visoko 1800 metrov nad morjem, vzhodno od Korče, na albanškem ozemlju. Te višine gospodujejo nad okoliškimi prometnimi vezmi in dolino Korče.

Ojačeni letalski spopadi na Sredozemlju

Hud angleški nočni napad na Napoli, letalske bitke pri Marsa Matruhu

Nekje v Italiji, 1. nov. Italijansko uradno poročilo pravi: V Severni Afriki so naše hitre kolone izvršile napad na sovražne sile in jih potisnile od Alameinsammne 40 km vzhodno od Sidi el Baraniji. Naše letalstvo je izvedlo močne napade na sovražne položaje, in se srečalo s sovražnimi lovskimi formacijami ter se z njimi spoprijelo. Naša lovška letala so sestrelila 7 sovražnih letal. Verjetno sta bili sestreljeni še dve sovražni letali. Tri naša letala se niso vrnila v oporišča. Sovražno letalstvo je izvedlo napad na letališče pri Marmariki. Pri tej priliki so bili trije ranjeni in eden mrtev. Gmotna škoda je majhna. V Vzhodni Afriki je sovražno letalstvo napadlo Adi Gala. Škoda je majhna. Trije domačini so bili ranjeni. Napad sovražnega letalstva na Agordat je bil brez posledic. Sovražna letala so vrgla več bomb na Neapoli. Od tih bomb je bilo nekaj zažigalnih. Bilo je nekaj gmotne škode pri Bagnoliu in Herculanu. Življenje je izgubila ena oseba, pet pa jih je bilo ranjenih.

London, 2. novembra, o. Letalsko ministrstvo sporoča naslednje podrobnosti o angleškem napadu na Napoli v noči od 31. oktobra do 1. novembra. Angleško letalstvo je zadalo nov udarec italijanskim silam, ko so angleški bombniki napadli skladišča petroleja in druge vojaške cilje v Napoliju. Vreme se je med napadom menjavalo, vendar so angleški letalci z lahkoto ugotovili svoje cilje. Ves napad je trajal tri četrt ure. Prva letala so usmerila svoje bombe na petrolejske čistilnice in na skupine petrolejskih tankov v Poggio Reale na jugu od mesta. Prišlo je do hudih eksplozij in požarov. Obramba s tal je bila šibka in neuspešna. Drugi polet je veljal osrednji železniški postaji in železniškim križiščem v Napoliju, tretji pa protiletalskim baterijam ter skupinam žarometov. Ena baterija je bila prisiljena k molku. To je bil prvi napad angleškega letalstva na južno Italijo. Pri njem so se angleški letalci ravnali v glavnem po ognju iz Vezuva.

Napovedi o zvezi med Nemčijo, Italijo, Sovjeti in Turčijo

Nova zveza naj bi Turčijo odvrnila od posega v vojno

Bukarešta, 2. nov. m. Največjo pozornost v Bukarešti pripisujejo potovanju nemškega poslanika v Turčijo von Papena v Berlin. Po prihodu v Bukarešto so priredili njemu na čast v nemškem poslanstvu slavnostno večerjo. Včeraj je von Papen z letalom nadaljeval svoj pot v Berlin. Njegov potovanje v Berlin spravlja v zvezo s trditvijo o nameravanem sporazumu, ki naj bi povezal Sovjetsko Rusijo, Turčijo in državni ozi, sporazumu, čigar značaj še ni znan. Gotovo je samo to, da bo Turčija dobila od Nemčije poročila za svoje področje. Tako bi se končno okrepil mir na Crnem morju in Dardanelah. Rumunski krogi trdijo, da je navzočnost nemških čet v Rumuniji zelo važna stvar za nadaljnji razvoj položaja na Balkanu, kajti če bi prišlo do oboroženega spopada med Turčijo, Grčijo in Bolgarijo,

ni izključeno, da bi nemške čete imele tudi veliko operativno važnost. Nemčija, ki posveča zelo veliko pozornost svojim odnosom s Sovjetsko Rusijo, pri svojih načrtih ne teži proti Dardanelam, temveč k nadaljevanju vojne proti Veliki Britaniji v vzhodnem delu Sredozemskega morja proti De-deagacu na Egejskem morju ter pušča ob strani Crno morje, Turčijo in Dardanele ter neposredne sovjetske koristi. Kako se bodo vsa ta vprašanja rešila, bo pokazala bližnja bodočnost, ker Nemčija hiti, da bi čimprej uresničila svoje velike vojne težnje. Veliko važnost pripisujejo konferenci, ki je bila v Bukarešti med zastopniki Nemčije, Italije, Rumunije in Sovjetske Rusije zaradi ureditve plovbe ob izlivu Donave, kar ima vse le namen, da spravi v sklad sovjetske koristi s koristmi Rumunije in držav osi.

Važna izpopolnitev naše ljudske šole

Prosvetni minister dr. Korošec je dal objaviti učni načrt za štiriletno višjo ljudsko šolo, ki bo obvezna za vse otroke

Belgrad, 2. nov. d. Po odredbi dr. Antona Korošca, ministra za prosveto, je glavni prosvetni svet te dni objavil učni načrt za višjo ljudsko šolo. Pouk na višji ljudski šoli bo trajal štiri leta in je obvezen za učence, ki so končali štiri razrede nižje ljudske šole in ne nadaljujejo šolanja na kakšni drugi šoli.

Naloga te šole je razviti vse duhovne sile učenca s posebnim ozirom na to, da se okrepi narodno čustvovanje, poveča izobrazba in gospodarska sposobnost najširših ljudskih slojev in da ustvari iz učenca dobrega, narodnostno zavednega in sposobnega državljanja. Šola bo uvedla posebne predmete in z njimi učenec nudila takšno narodnostno in državljansko vzgojo, da bodo postali zavedni člani narodne skupnosti in tvorniki udje države in družbe in to brez ozira na to ali bodo pozneje v življenju ostali na vasi ali pa bodo delavci, obrtniki, trgovci v mestnih ali pa v industrijskih naseljih. Splošna narodna in vzgojna naloga šole je v vseh naših krajih ista. Dajala

bo vsem učencem tiste sestavine obče izobrazbe, ki so potrebne, da bodo z razumevanjem spremljali vse kulturne napore svojega naroda in človeštva na splošno. Svojo vzgojo bo ta šola vspevala z razmerami sredine, v katerih živi. To se bo doseglo zlasti tako, da bo šola posebno posuševala in se naslanjala na kulturne in gospodarske razmere v svojem kraju.

Višja ljudska šola bo ustanovljena povsod, kjer je osnovna ljudska šola z več ko enim oddelkom. Z uvedbo višjih ljudskih šol izpopolnjuje minister dr. Korošec tudi pri nas tisto praznino, ki je vladala pri nas z ozirom na naše kulturne razmere in z ozirom na neenako prosvetljenost našega ljudstva kot celote in nasprotju z visoko stopnjo, ki so jo s tem v zvezi dosegli drugi kulturni narodi in se je ta praznina morala že zdavnaj izpopolniti. Naravno je, da bo ta preureditev našega osnovnega pouka povzročila tudi potrebo za napredovanje in modernizacijo celokupnega pouka v naši državi.

Joan Penny Kay

Na Vseh svetih dan v vrtu mrtvih

Ljubljana, 2. novembra.

Menda doslej še nobeno leto ni bilo na pokopališču toliko ljudi kakor letos. Ze zgodaj jutraj so prihitali tisoči meščanov, da bi položili na grobove vence in prižgali sveče. Vse, kar se je vozilo s tramvajem, je bilo namenjeno k Sv. Križu. Tramvajski vozovi so bili tako polni kakor sicer nikdar med letom. Iz vseh krajev so vozili vlaki sorodnike in prijatelje pokojnih, ki so v Ljubljani našli svoj poslednji dom. Nosili so vence in šopke zadnjega cvetja, krizantem. Lep je bil že v dopoldanskih urah pogled na vrt rajnikih.

Takoj po kosilu, še pred eno, pa so se iz vseh delov mesta začele zgrinjati množice. Vse ulice so bile polne, le malokdaj je ostal doma. Zato je bilo v Ljubljani včeraj popoldne na ulicah precej pusto. Zlasti tramvajski vozovi, ki jih je maloštevilna družba dala včeraj vse v promet, so bili nabito polni. Prav tako gneča pa je bila tudi v avtobusih.

Pred pokopališčem so se ljudje ustavljali pri stojnicah, kjer so kupovali vence in sveče. Ne da se vsakemu preričati v živi reki od mesta pa do Sv. Križa. Rajši kupi te reči tik, preden stopi na pokopališče. Neprestano so vrele množice na božji vrt, kjer je vsak poiskal grob svojih dragih. Prižgal je sveče in se zamudil ob poslednjem domu ljubega človeka v pobožni molitvi.

Ob treh so pred križem sredi pokopališča zapeli pevci Hubadove župe nekaj žalostink. - Več tisoč poslušalcev so imeli.

Lep je bil pogled na grobove. Vse je bilo v venci, povsod so gorele sveče. Ljudje pa so se ustavljali tudi pred grobovi naših narodnih velikov. Zlasti mnogo obiskovalcev je imel grob dr. Janeza Evangelista Kreka.

Dve veliki žari sta stali pred kostnico, kamor je malo pred trideset na štiri prihitalo vse, kar je bilo na pokopališču. Tam sta se postavili častna vojaška četa in godba, zbrali pa so se tudi številni aktivni in rezervni častniki, prišel je Legija koroških borcev, Maistrovih borcev, Združenje prostovoljcev, bojniške organizacije in vojni invalidi. Slovesnost je prire-

dila Zveza bojevnikov. Zraven teh so se postavili pevci Hubadove župe.

Pietetno svečanost je pričela vojaška godba, ki je zaigrala žalni koral. Nato so pevci odpeli žalostinko. Ob asistenci duhovščine je potem prevzel škof dr. Gregorij Rožman opravil cerkvene obrede. Sledil je lep, domoljuben in plemenit nagovor ljubljanskega cerkvenega kneza. Vojaška častna četa je v spomin borcev, ki so izkpravili na daljnih bojnih poljanah, oddala salvo. Pevski zbori so nato zapeli pretresljivo Prelovčovo žalostinko »Oj Doberdob«. Sledila je še žalna koračnica, ki jo je odigrala godba, nato pa je bila ganljiva slovesnost zaključena.

Množice so se spet razkropile in porazdelile po pokopališču. Se so odhitele k grobovom in pogledale, če se gore na njih sveče. Počasi se je začelo temniti, mračilo se je. Po malem so odhajali ljudje nazaj v mesto. Črna reka ljudstva se je valila brez konca in kraja. In še pozno v večer so bila vsa vozila nabito polna. Na pokopališču je končno zavlada spet tista tišina, ki je tam doma vse leto. Le z grobov so v temno noč gorele drobne lučke.

Ves dan je bilo vreme lepo suho, in niti ne premrzlo. Od časa do časa se je tu pa tam na nebu prikazala tudi neznatna jasnica, nekajkrat je poskušalo skozi oblake posijati tudi še sonce. Pa se mu ni posrečilo dati časa vztrajati. Oblačni nalet se je znova skril. Proti večeru je nenadoma postalo gorkeje. Jug je pritisnil. In ni bilo treba čakati dolgo, pa je začelo rosiniti. V večernih urah je že kar pošteno deževalo. Šlo je po malem vso noč in tudi jutraj je še škropilo iz megle. Ves dan Vernih duš bo tak.

Danes dopoldne ob 9 je bila v franciškanski cerkvi sv. maša zadušnica za padle bojevnike. Udeležili so se številni člani Zveze bojevnikov.

Prav lepo so bila obiskana tudi okoliška pokopališča v Štepanji vasi, v Dravljah, na Rudniku in na Viču. Zelo lepo je bilo okrašeno tudi poslednje domovanje naših velikih pokojnikov in za slovenski narod posebno zaslužnih mož — Navje.

Ljubljana od včeraj do danes

Ljubljana, 2. novembra.

Vsi sveti so bili sicer megleni, vremensko tedaj primerni za ta praznik. Ni bilo. To je bilo glavno. Temperatura se je začela zopet dvigati, kar je znak, da ta mesec še ne bomo dobili mraza in najbrž tudi ne toliko snega, kakor v oktobru. Včerajšnji praznik je bil posvečen mrtvim in na raznih krajih so bile dopoldne in popoldne lepe slovesnosti. Ogromen je bil tramvajski promet na vseh progah. O slovesnostih na pokopališču pri Sv. Križu poročamo na drugem mestu. Tudi na raznih okoliških pokopališčih so bile lepe slovesnosti in ljudje so trumoma prihajali na grobe, da pomolijo za pokojnike.

Sentpeterčani za padle vojake

Vrli Sentpeterčani so se na dostojen način spominjali vseh župljanov, ki so padli v svetovni vojni na raznih frontah in ki so jim Sentpeterčani postavili krasen spomenik nasproti cerkve. Najprej je bila v cerkvi sveta maša, ki jo je za padle bojevnike daroval g. župnik Košmerlj. Imel je tudi res lep in krepek govor, v katerem se je spominjal pokojnih bojevnikov in v vnešenih besedah poveljeval važnost ter dragocenost prave svobode. Njegov govor je bil globok in vzpodbuden. Naj bi Sentpeterčani znali globoko ceniti kri, ki so jo prelivali njihovi borci za našo svobodo! Po maši je bila lepo poklonitvena slovesnost pred spomenikom, ki je bil bogato okrašen z zelenjem, venci in rožami. Gorele so tudi lučke. G. župnik je ob asistenci duhovščine pred spomenikom, kjer se je zbrala velika množica faranov, opravil cerkvene obrede, nakar je združen pevski zbor zapel dve žalostinki.

Požar na Smartinski cesti

Včeraj jutraj okoli 5.50 so bili poklicni gasilci alarmirani, da gori na Smartinski cesti. Gostilni-

čar in trgovec g. Štefan Mencinger je telefonično javil gasilec, da je v lokalni, nahajajočem se na njegovem dvorišču zadaj za trgovino v hiši št. 10 na Smartinski cesti izbruhnil požar. Poklicni gasilci so se takoj odpeljali tja z motorno brizgalno. Ogenj je nastal v lokalni, kjer ima svoje pletilne stroje Matija Sečko. Gasilci, opremljeni z plinskimi maskami, so z veliko težavo odprli vhodna vrata in nato začeli gasiti. V lokalni se je razvijal strašen dim; gorela je v prvi vrsti volna. Kakor so mogli pozneje gasilci ugotoviti, je ogenj nastal na ta način, da je bil čez noč električni likalnik vključen na tok. Počasi se je tako razgrel, da je vžgal desko in nato se je proti jutru razvil ogenj. V dobri uri so gasilci udušili požar. Škoda znaša več tisoč dinarjev.

Cena mleku zvišana

Mlekarsko društvo je na svoji seji, ob navzočnosti gg. zastopnikov banske uprave, mestnega poglavarstva in Kmetijske zbornice sklenilo, da se cena mleku poviša na 3 din za 1 liter.

Ker je ta povišek tako malenkosten z ozirom na splošni porast cen, vljudo prosimo prizadete, da ga lojalno vzamejo na znanje.

Širite najboljši slovenski popoldnevnik »Slov. dom«

POD VISOKIM POKROVITELJSTVOM NJEGOVE PREZVIŠENOSHI
GOSPODA KNEZOKOFA DR. GREGORIJA ROŽMANA
franc. vefilim globoko moralno in ver. vspodbudne vsebine:

RAZCVETENA ROŽA

ali »čudodelna slika MALE TEREZIJE DETETA JEZUSA«

Ganljiva zgodba o čudežnem ozdravljenju malega dečka po težki in nalezljivi bolezni meningitis, ki je zahtevala zadnje čase tudi pri nas mnogo žrtve.

Ob 21. uri svečana predstava! Pri tej predstavi izjavy pevski zbor »LOGE« pod vodstvom zborovodje g. H. Svetla: Kimovčev »Večerni zvon« in Ferjančičevo »Tone, sonce tone«.

Pajk z Zlate ceste

Van Vyke Mason

Tedaj se je vrnil v sobo narednik Mac Nalty.

»Nikjer ni ne eluha ne duha po kakem revolverju,« je javil svojemu šefu. »Vse kote smo pregledali. Če se v tem nadstropju nahaja kak revolver, potem me lahko odpustite iz službe in zaprete v norišnico.«

»Ste pogledali to japonko orožje, ki visi nad kaminom?«

»Da, inspektor, tudi to sem pregledal. Pokrito je z debelim prahom. Očitno je ta hišni sluga, Kitajec Vang Su zelo čuden človek. Toda nikjer ga ne moremo najti v celi hiši.«

»Saj res, ta Kitajec je še ... nanj smo čisto pozabili ... Toda kaj bi nam mogel koristiti, ko vemo, da ga ni bilo tu v tem nadstropju.«

»Gošpod šef, povedati Vam moram še nekaj, kar sem prej čisto pozabil. Ko so me maloprej zvezali in mi zamašili usta, sem šlišal ... približno pol ure prej, preden ste me našli, neki čuden šum. To je bilo kakor brenčanje, ki se eliši, kadar

se premika dvigalo. To je bilo zelo kratko. Približno takole: Z... z... z...«

Narednik je brenčal nekako tako kot kakava velika čebela.

»Prav tako je brenčalo, inspektor, prav tako!«

Kapetan Catleen je bil jezen. Zopet to brenčanje! In oni duh po izgoreli dlaki! Kakšne zveze je moglo imeti to s skrivnostnim umorom?

Za trenutek je postal pred vrati knjižnice in jih nato hitro odprl. V knjižnici je sedel John Bunton še vedno na istem stolu ko prej. Obul je bil že one čevlje in prižgal cigaro.

»Jaz še živim, inspektor, kakor vidite, še nisem napravil samomora,« je ironično rekel policist. »Žal mi je, da Vam moram zmešati račun in da Vas bom razočaral.«

»Mi imate še kaj drugega povedati?«

»Nič posebnega več. Pri Vašem delu Vam želim mnogo sreče ... očitno Vam bo potrebnal

Ves besen je Catleen zaloputnil vrata in odšel.

Medtem se je pepel v kaminu že ohladil in policaji so začeli pregledovati, kar je v kaminu še ostalo. Toda ta pregled je ostal brezploden. V peti niso razen toplega pepela našli prav ničesar. Nikjer ni bilo nobenega sledu o revolverju.

Brezuspešno je bilo tudi pregledovanje oken. Na njih se je videlo, da že delj časa niso bila odprta in zato je bilo brezcilno misljenje, da je morilec vrgl revolver skozi okno na vrt.

Vse je kazalo na to, da se mora nekje v hiši nahajati sedemmilimetrski revolver, iz katerega je bil izstreljen smrtonosni strel. Vsa ta zadeva je postala vedno bolj zagonetna. Saj jeklo je vendar jeklo in ne more kar tako izginiti. Revolver se mora najti.

Catleen je sedel v istem naslonjaču, v katerem so našli Rogera Buntona. Samemu sebi je moral priznati, da stvar postaja vedno bolj zagonetna. Imel je samo še eno upanje. In če se mu še to ponese, bo moral pustiti vprašanje glede revolverja in preiskati ves ta dogodek z druge strani.

Zatisnil je oči in v duhu pregledal vse dogodke nocojšnjega večera. V trenutku je skočil z mesta in se približal zidu, da bi preiskal jamico, ki jo je napravil naboj. Ko se je napotil proti stopnicam, je videl tam policaja Croneya, ki je čistil svoj revolver.

»Kaj čistite sedaj revolver?« ga je

vprašal z ledenim nasmehom na ustnicah.

Ko je Croney skočil s svojega prostora, je zardel bolj kot navadno, če ga je šef poklical.

Croney se je malo nasmešnil in pogledal svoj sedemmilimetrski revolver.

»Vi bi proti pravilom ne smeli nositi nečistega revolverja,« mu je strogo rekel Catleen. »Glejte, da se kaj takega ne bo nikdar več pripetilo.«

Catleen je še vedno neodločno stal na istem mestu. Pomislil je, kje se je Croney mudil v odločnem trenutku, za časa njegove smrtne borbe v vzdani omari. Zakaj je Croney prav sedaj čistil svoj revolver? Catleen je vzel v roke policajev revolver in ga začel pregledovati.

»Povejte mi, kdaj ste s tem revolverjem nazadnje streljali?«

»Včeraj jutraj na našem strelišču, g. šef.«

»Kje ste dobili tak revolver? Vem da je dovoljen, vendar ni to naš navadni službeni revolver.«

»Ta samokres je zaplenjen, g. šef. Preizkusil sem ga in uvidel, da dobro strelja z njim. Vi veste, da sem dober strellec.«

»Da, slišal sem, da prav dobro streljate.« Catleenov glas je bil še vedno služben. »Kaj pomeni ta zarez na koncu cevi?«

»To ... jaz mislim, da je bil na tem revolverju nekdanj postavljene aparat za ublaževanje zvoka. Kakor veste, uporabl-

Filmi

Suez (Kino Matica) »Milijonski vefilim« o tem, kako se Amerikancem zdi, da se je rodila zamisel o Sueskem prekopu in kako da je nastal prekop. V zgodovinskem pogledu in glede zvestobe do obnavljanja življenjskega sloga ima delo hude grehe: Lesseps, tvorec prekopa, je bil tiste čase že zrel petdesetletnik, ne dožnj ljubimec a la Tyrone Power. O njegovi ljubezni s poznejšo francosko cesarico Evgenijo vedo samo zgodovinski strokovnjaki pri Foxu. Annabella skače pred šestdesetimi leti po mohamedanskem Egiptu v nekakem apasem kostumu iz 1935! itd. itd. Dramatičnem središču mlahavo tekočega dela je v »velikanskem« umetnem viharju, ki mora nastati, da prinese v film nekaj tragike — s smrtjo Annabelle. Obseg in režija tega viharja sta veličastna, toda zaradi tega film v celoti ni nič manj plehek, nepričljiv, površen, brez umetnosti in sile. Tyrone Power je prelep, da bi mogel biti vsaj srednjedober igralec. Annabella, nekdanjo prvo zvezdo francoskega filma, so pa Amerikanci umetniško temeljito ubili. V manj »grandiozni« evropskih filmih smo jo občudovali, v »Suezu« jo pač pomilujemo — in smo spet enkrat od takimenovanega vefilima razočarani.

Polovičen popust za delavce in delavke v Drami in Operi

Od Delavske zbornice smo prejeli:

Na prošnjo Delavske zbornice je dovolila uprava Narodnega gledališča v Ljubljani tudi letos polovičen popust za delavce in delavke v Drami in Operi. Popust velja tudi za žene delavcev.

Ker so predstave v abonmaju torej, sreda in četrtek v tej sezoni zasedene že po abonmentih, prosimo delavce, naj se poslužijo popusta za predstave izven abonmaja (z izjemo izrednih tujih gostovanj in v abonmaju reda A in B).

Potrdila za polovičen popust dobe delavci in delavke v knjižnici Delavske zbornice med uradnimi urami, to je vsak delavnik od 10 do 12 dopoldne in od 5 do 8 zvečer, ob sobotah popoldne pa že od štirih naprej.

Dermota kot Lenski v „Evgeniju Onjeginu“

Od lani se je — kakor smo se v četrtek zvečer lahko prepričali — kvaliteta uprizoritve sijajne ruske opere, ki jo je bil skomponiral Čajkovskij, močno dvignila. Orkester, zbor, solisti in tudi statisti so izpopolnili svoje datjave. Režija je odpravila tudi nedostatke, ki so lani še nekoliko motili (tretja slika, prizor z dekleti). Zdjaj je čisto priroden. Tudi scena je ponekod pridobila na ekonomičnosti in smotnosti.

V vlogi Lenskega je nastopil naš rojak iz Kroke, zdaj član dunajske državne opere, Anton Dermota. Pevec se je pred ljubljanskim glasbenim občinstvom lepo uveljavil že lani z gostovanjem v Operi in s samostojnim koncertom. Zato je za njegovo tokratno gostovanje (Lenski v Čajkovskega »Evgeniju Onjeginu«) vladalo v Ljubljani tolikšno zanimanje, da je bila dvorana zasedena do zadnjega kotička.

Dermota je z Lenskim postavil lik, ki v celotni zamisli in zgradbi sicer ni bila tako impresionant in navdušujoče zanesen kakor je bil Lenski Jožeta Gostiča. Bil pa je zate umerjenejši in izjavil strogo logično, v celem skoraj nekoliko suho — skoraj gotovo pod vplivom nemške šole in pojmovanja. Vzpel pa se je tudi do pretresljivih, res bleščečih viskov — zlasti v veliki ariji, ki je pisana za Lenskega v sceni dvoboja. Tu pa tam je nekoliko motil včasih za spoznanje presunkoviti, včasih pa čez potrebo retardiran način zunanje igre. Tako sem pa tja niso dosegale neobhodno potrebnega ravnotežja, skladnosti in vzporednosti s pevskimi frazami. Tehnično je pokazal Dermota nov napredek in že kar veliko kulturo. Njegov glas je v višinah in v srednji legi barvan zelo prijetno, nižina pa mu ni nesla in je očitno tud, že po prirodi njegova šibkejša plat. V četrtek je to prišlo še nekoliko bolj do veljave; poznalo se je, da je pevec prenapogo spremenil klimo. V celem pa je Dermota kot Lenski ustregel in ga bomo v naši Operi še večkrat z veseljem pozdravili kot gosta.

Ostale vloge so bile v rokah Španove, Poličeve, Heybalove (mnogo boljše kakor lani, le ko bi že kdaj v izdatnejši meri zavrla svojo prebujeno ekspresivnost v izražanju), Kogejve, Borisa Popova (začuda je bil dobro disponiran, kar odličen v srednjih legah in v nižini), Lupše, Dolničarja, Saneina, Škaberja in I. Mencina. Zbor je dobro vodil R. Simoniti, plesno vodstvo pa je bilo poverjeno Golovinju. Dirigent Niko Štrifol je bil kakor vselej, impulziven in čvrst interpret delikatne, čustveno bogate glasbe. Zelo opazna je bila raz-

lika med datjativjo lanske orkestrske zasedbe in med letošnjo.

Predstava je bila občinstvu močno všeč. Posamezni pevci so bili pogosto klicani pred zastor, zlasti velika pozornost pa je bila seveda posvečena gostu, ki se je moral še in še zahvaljevati za znamenja priznanja in odobravanja.

„Združenje bivših mornarjev“ je imelo lepo proslavo

V četrtek zvečer 31. oktobra je imelo »Združenje bivših mornarjev« v sejni dvorani mestnega poglavarstva proslavo »mornarske slave«. Proslavo so se udeležili zastopniki vojaških in civilnih oblasti ter zastopniki Združenja bivših mornarjev.

V kratkem in jedrnatem govoru je predsednik g. Rudolf Štrus objasnjal pomen te proslave. Med drugim je dejal, da je ta dan dan mornarske revolucije, ko je prvokrat zavihrala jugoslovanska zastava na bivših avstro-ogrskih vojnih in trgovskih ladjah.

Po govoru so pevci šišenske čitalnice pod vodstvom g. Premelca zapeli »Bože pravde«, »Bodi zdrava, domovina« in »Buč morje adrijsko«. Po končani pesmi se je g. Štrus še enkrat najtopleje zahvalil vsem udeležencem proslave in zaključil »mornarsko slavo«.

Pozivu na proslavo se je odzvalo bolj malo ljudi, kar je razumljivo, saj so na dan pred praznikom mnogi odpotovali. Ni pa nam razumljivo, da se te prireditve ni udeležilo večje število bivših mornarjev. Pokazati bi vsakogar morali več složnosti, kakor jo ob takih prilikah pokažejo mornarji v drugih mestih.

Poziv k vložitvi davčnih napovedi za odmero zgradarine za davčno leto 1941. Za vsako poslopje, ki je po predpisih Zakona o neposrednih davkih zavezano zgradarini, se mora v smislu razpisa ministrstva finac Od. Por. od 1. okt. 1940, št. 62.307-III, vložiti davčna napoved v času od 1. do 30. novembra 1940. Napoved se mora vložiti posebej za vsak objekt, ki je v katastru vpisan zasebno, četudi bi imel dve hišni številki. Za več objektov se mora vložiti samo ena napoved le v slučaju, če nosijo vsi ti objekti samo eno hišno številko ter so vpisani v en sam katastrski list. Napoved se mora vložiti tudi za ona poslopja, ki uživajo začasno davčno olajšavo. - Davčna uprava.

Premiera danes

KINO SLOGA, tel. 27-30

Danes ob 16., 19. in 21 uri

Od tu in tam

O novem režimu za delniške družbe na Hrvaškem pravi »Hrvatski dnevnik«, da je bil potreben že zato, ker so se mnoge družbe skušale preseliti iz banovine ali pa so hotele preiti v druge nedomače roke. V interesu hrvaškega gospodarstva je bilo treba ta pojav omejiti in ga po možnosti tudi zatreti. — Obenem zahteva list za hrvaškega bana podobna pooblastila, kakor jih ima vlada za izdajanje uredb in razveljavljanje starih v vseh nujnih primerih. Le tako bo hrvaškemu banu mogoče izvesti ves program za gospodarsko obnovo hrvaške banovine. Nikakor se ne sme več dogajati, da bi v Belgradu razni strokovnjaki po vse mesece razpravljali o raznih prenosih in uredbah in s tem dostikrat zamujali dragoceni čas.

Akademskim organizacijam HSS v Zagrebu je dr. Maček dodelil bivšega poslanca dr. Jankovića, da bo stalno vzdrževal stik med študenti in hrvaškim političnim vodstvom. To je sporočil na zborovanju akademске organizacije HSS ravnatelj Gospodarske šole prof. Tomašič, ki je študentom razlagal tudi vse načrte in uspehe hrvaškega političnega vodstva. Poudaril je, da je zelo veliko razumnosti ostalo zvestega svojemu kmečkemu narodu. Na koncu je zatrdil, da bo dr. Maček že znal obvarovati Hrvate pred vojnimi strahotami, ker pozna težnje hrvaškega naroda in ker pozna vojne strahote.

Neverjetno drago je postalo mleko v Belgradu. Mlekariji so namreč sklenili, da bodo mleko za novembra podražili od dosedanjih 4 dinarjev na pet dinarjev za liter. Svoj sklep opravičujejo s tem, da se je silno podražila živinska krma. Seveda je ta njihov sklep natelet na hudo nezadovoljstvo prebivalstva, zlasti pa uradništva, ki zaradi stalno naraščajoče dragine komaj diha. Oblasti proti temu skoraj ne morejo ničesar storiti, pač pa bodo poostrele nadzorstvo in bodo bolj pogosto nadzirale kakovost mleka, katerega mlekariji dostavljajo svojim odjemalcem. Tako se je že nekajkrat zgodilo, da je posebna motorizirana kontrola pregledala kante z mlekom in merila količino maščobe v mleku. Neredki so bili primeri, da je bilo mleko zmešano z vodo in tako blago so takoj zaplenili.

Navadno afero so odkrili v Belgradu. Doselej pri nas niso bili znani primeri, da bi konjski dirkači uporabljali posebno sredstvo za to, da bi konje na dirkah umetno razdraževali in tako dosegali zmage. V Belgradu je dirkanje s konji zelo razvito. Ni je skoraj nedelje, da bi tam ne bilo konjskih dirk. Zadržani leta pa so opazovali videti in organizatorji teh dirk, da so prihajali kot prvi na cilj konji, ki niso bili za to sposobni. Policija pa je nazadnje odkrila družbo, ki je dobavljala jahadem posebne praške. Prijeta sta bila dva študenta, in sicer en študent medicine in en študent prava ter dva jahača, med njima tudi Slovenec z imenom Franc Gomiršek. Vse skupaj so zaprli in jih bodo postavili pred sodišče. Eden jahačev si je z uporabljanjem teh praškov priboril več zmag in je skupno pobral v dveh letih okrog 400.000 dinarjev nagrad za zmage.

Urad za nadzorstvo nad cenami je znova prijavil šest velemlinarjev iz donavske banovine, ker niso pravilno mlieli moko in so si s svojim načinom mletja naredili precejšnje dobičke. Urad jih je vse izročil sodišču in bodo velemlinarji za svoje razvajanje sojeni. V prvi partiji je urad za nadzorstvo nad cenami obtožil okrog 10 mlinarjev.

V Skoplju je sodišče obsodilo na štiri mesece zapore in 40.000 dinarjev denarne kazni trgovca z bombažem Vasilja Mitevića zaradi skrivanja bombaža in bombažnega predmeta. Mož je imel v zalogi okrog 3000 kilogramov tega blaga, pa ga ni hotel dati v promet, ker je čakal na višje cene. Sedaj bo moral odsedeti kazen in bo tudi ob zalogo, ki so jo zaplenili v korist sklada za revne prebivalce.

Huda poplava je nastopila v Hercegovini, ker se je zaradi dežja in snega dvignila Neretva in prestopila bregove. Voda je zalila tudi nižje ležeče kraje ob reki, posebno huda pa je bila v Metkoviću. Voda je naredila veliko škodo. V Črni gori je narasla Morača in poplavlja velike predele polja. Tudi iz drugih krajev države poročajo, da je zgodnji sneg naredil mnogo škode ne samo zaradi poplav, temveč tudi na sadnem drevju.

Svojega očeta je ubil 14 leten deček Julijan Tomaš iz okolice Novega Sada. Njegov oče je zadnje čase mnogo pil in zanemarjal družino. Ker so dolgotrajni narasli, je sklenil celo prodati posestvo in poginuti svojo družino na cesto. Silno pa je bila prestrašena žena, ko je zjutraj vstala in našla svojega moža vsega razbitega in krvavega v postelji. Zraven je stal sin Julijan in držal še krvavo sekuro v rokah. Fant je bil povedal, da je očeta ubil zato, ker je vse zapil in pahnil vso družino v nesrečo.

Zagrebski poštni uslužbenci se bore pri poštnem ministru dr. Torbarju za to, da bi država začela graditi prepotrebna stanovanja za poštne uslužbence v Ljubljani, Zagrebu in Belgradu. Doslej so vse prošnje vedno naletele na gluha ušesa. Hrvatje pravijo, da bo znal sedanjí minister dr. Torbar navzlic težkim časom in nujnim potrebam v drugih smereh najti potreben denar, da se bodo te hiše začele graditi. Ne računajo, da bi bilo mogoče takoj dobiti potrebne milijone, toda začeti bi se dalo. V celem računajo v Zagrebu, da bi bilo potrebno v vseh treh glavnih mestih zgraditi okrog sto stanovanjskih objektov.

V madžarskem obmejnem kraju v Kelebiji blizu Subotice so se sestali zastopniki naših in madžarskih oblasti in se pogovorili o ureditvi obmejnega prometa, zlasti glede dvolastnikov. Madžari so naše delegate lepo sprejeli in jih pogostili. Sklenili so razen tega, da bosta Jugoslavija in Madžarska vsaka na svojem ozemlju očistili neki potok, ki teče skozi obe državi in povzroča kmetovalcem mnoge nevednosti. Take sestanke imajo zastopniki obeh oblasti po večkrat na leto.

Spretnega likvidatorja je imela podružnica zagrebske Srbske banke v Novem Sadu. Bil je to Damjan Jegdić, ki je znal tako spretno delati, da je ponaredil 86 računov in seveda denar pobasal v svoj žep. Tako je mož v kratkem času osušil banko za celih 600.000 dinarjev. Sodišče mu je sedaj odmerilo štiri leta in štiri mesece zapore, povrh pa mu je odvzelo tudi častne pravice za vse življenje.

Težak milijonar jud Stevan Singer iz Somborja se je oni dan pojavil pred sodnikom, obtožen zaradi navijanja cen. Njegov potnik jud Josef Hey je prodal na Rakek 10 zabojev masti, toda cena je bila za pet dinarjev višja, kakor pa je bila po uredbi predpisana. Potnik se je izgovarjal, da mu je ceno določil Singer. Zato je bil oproščen. Ko je videl, da je v pasti, pa je jud Singer ubral druge strune. Začel je pred sodnikom jokati in groziti, da se bo ubil, če ga bo poslal v zapor. To zavijanje mu seveda ni nič pomagalo in je dobil za svoje početje dva meseca zapore in bo plačal še 50.000 dinarjev.

Velikanski uspeh je v Ljubljani doživel velefilm

SUEZ

V glavnih vlogah
Tyron Power
Loretta Young
Annabella

Puščava. — Strahoviti orkani. — Opustošenje

Silna borba dveh mladih ljudi s prirodnimi silami

KINO MATICA - tel. 22-41

Danes ob 16., 19. in 21. uri. — Jutri don. matineja ob pol 11 uri, pop. predstave ob 15., 17., 19. in 21. uri. Ta film o graditvi Sueškega prekopa je danes bolj aktualen kot kdajkoli. Rezervirajte vstopnice.

Maribor na praznih Vseh svetnikov

Maribor, 1. novembra.

Današnji praznik, posvečen spominu rajnih, je dal tudi Mariboru svoj poseben pečat. Že nekaj dni se je mesto nanj pripravljalo, venci in cvetje, ki je bilo v ogromnih množinah na trgu in na vseh večjih križiščih na prodaj, je označevalo ta praznik. Včeraj so prihajali vlaki v Maribor od vseh smeri nabit polni, vozili so v tuji živeče svojce, ki imajo na mariborskih pokopališčih pokopane svoje drage. Življenje na ulicah se je danes gibalo v resnejšem tempu, kakor ponavadi. Lepo vreme, ki je po dolgotrajnem deževju in snegu nastopilo, je vabilo na cesto meščane, vsak drug je nosil v rokah cvetje in vence in ogromne množice so že dopoldne hitele na pokopališče. Popoldne se je ta veletok ljudi proti pokopališčema, posebno v smeri proti Pobrežju, še zgostil. Zaradi blatnih cest so največ obiskovalcev zvozili na Pobrežje mestni avtobusi. Mestni avtobusni promet je vrgel vse svoje razpoložljive vozove na to progo, tako da so vozila odhajala skoraj vsako minuto z Glavnega trga ter so prevozila na tisoče ljudi. Dobro so bili zasedeni tudi izvoški in taksiji, zlasti od tistih, ki so morali zaradi praznika svoje avtomobile pustiti v garažah.

Na pokopališčih pa se je poznala kriza. Sicer je bilo dovolj lučk in dovolj krasnega cvetja, vendar se je zlasti na priprostih grobovih revnih ljudi videlo, da so svede letos le silno drage in da je precej cvetja pomoril jesenski mraz, ostalo pa je še zato podražilo. Gosposki grobovi pa so bili prav tako razkošno razsvetljeni in okrašeni, kakor prejšnja leta.

Iz mariborskih župnijskih cerkva so šle procesije po popoldanskih službah božjih na pokopališča. Iz stolnice je bila usmerjena na staro mestno pokopališče, ki je bilo za praznik Vseh svetnikov spet odprto, je pa nudilo obiskovalcem čisto neobičajno sliko. Večina grobnic je zasutih, razdrtih, spomeniki so pobrani, da izgledajo vrste grobov, kakor škribnasto zobovje, tu in tam štrli v vrsti še kak kamenit spomenik. Pokopališče je opuščeno, večina ostanikov pokojnikov je prenešana na druga pokopališča, tisti pa, ki niso imeli svojcev in za katere se ni nihče zmenil, pa spe naprej pod opuščeni, izravnanimi grobovi. Kmalu bo nad njimi zaplulo novo življenje in čez nekaj desetletij se Mariborčani niti ne bodo več spomnili, da je bilo na tem prostoru pokopališče. Procesija, ki je prišla iz stolnice, je bila prav številna ter se je ustavila pri kapelici, v kateri počivajo zemski ostaniki Antona Martina Slomška. Kapelica je bila prelepo okrašena, vsa

v cvetju in lučih. Stojna župnija se je spomnila tudi tistih svojih župljanov, ki spe zadnje spanje na njenem pokopališču na Tezmem. Tam so se vršile ob 14 molitve za rajne. Iz frančiškanske in magdalenske župnijske cerkve pa sta se obe procesiji usmerili na Pobrežje.

Pobrežka pokopališča so bila tudi letos cilj tisočev in tisočev. Na vseh treh — na mestnem, na magdalenskem in na frančiškanskem je bila silna gneča celo popoldne in prerinjanje, da si jedva prispel do grobov, h katerim si se namenil. Na teh pokopališčih so se vršile tradicionalne slovesnosti. Poleg vojaške kostnice na mestnem pokopališču, ki je bila vsa prekrita z lučmi in cvetjem, so se zbrali popoldne mestni poveljnik general Parac z mnogimi častniki, častna četa vojakov in vojaška godba. Vojaki so izkazali čast svojim v svetovni vojni padlim tovarišem. Na grobnico je položila mestna občina velik venec. Prav tako se je mesto Maribor oddolžilo s krasnim vencem, na katerem je bil iz cvetja narejen mestni grb, zaslužnim pokojnikom, katere so letos iz starega mestnega pokopališča prenesli v skupno grobnico pod arkade na frančiškanskem pokopališču. Okrog te grobnice je bilo vedno veliko ljudi, ki so prinašali cvetje in prižigali luči ter tako pokazali svojo hvalečnost pokojnim slovenskim narodnim borec in buditeljem. Tudi na grobove drugih zaslužnih mož, generala Maistra, dr. Vrstoška je bilo položeno veliko cvetlic. Pogrešali pa so letos obiskovalci grobov skupnega petja žalostink združenih mariborskih pevskih zborov.

Športne vesti

Jugoslavija : Nemčija

Za jutrišnje mednarodno nogmetno tekmo med Jugoslavijo in Nemčijo vlada ne samo v Zagrebu, ampak v vsej državi neverjetno zanimanje. S snočnim brzovlakom je prispela v Zagreb nemška reprezentanca, katero so na kolodvoru v Zagrebu lepo sprejeli. Nemški reprezentativni igralci in vodstvo so takoj odšli v hotel Esplanade, kjer so zanje določeni prostori. Pri prehodu iz Nemčije v Jugoslavijo je goste pozdravil v imenu Vrhovne nogometne zveze kraljevine Jugoslavije predsednik Slovenske nogometne zveze dr. Kosič Janko.

Priprave za čim bolj uspešno organizacijo jutrišnje prireditve vodi kakih 80 ljudi. Za to tekmo se je namreč prijavilo mnogo ljudi izven Zagreba. Dovoljena je tudi polovična vožnja za vse udeležence te tekme. Na tekmo so povabljeni predstavniki nemškega konzulata, banske uprave, vojske in mesta Zagreba. Za celo kopico nemških časnikov je rezervirana posebna loža. Iz Belgrada pridejo na tekmo predsednik Vrhovne nogometne zveze dr. Andrejevič, Kika Popović in drugi.

Predtekma med juniorji Slovenije in Hrvatske vzbujata tudi izredno zanimanje. Hrvatski nogometni savez je izbral za to tekmo najboljše igralce iz področja banovine Hrvatske. Tudi naše moštvo je sestavljeno prav dobro. Včerajšnja tekma naše mladine je pokazala dobro igro in zato gledamo na to srečanje s prav posebnim zanimanjem.

Tekma med juniorji Hrvatske in Slovenije se začne že ob 12.30 in jo bo sodil sodnik Malančič. Naši juniorji odpotujejo v Zagreb danes in bodo ostali v Brežicah, kjer bodo prenočili. Jutri dopoldne nadaljujejo pot v Zagreb.

Zveznik apetan g. Držaj je sestavil juniorsko moštvo takole:

Plaznik (Amater, Trbovlje). Rutar, Sedej, Perharič, Smole, Kranpa A., Vovk (vsi iz SK Ljubljana), Tomažič (Grafika), Welle (SK Maribor), Pocač, Stalekar (oba SK Železnikar, Maribor), Rez.: Sočan (Hermes), Grošelj (Ljubljana).

Moštvo odpotuje iz Ljubljane zvečer ob 18.45. Igralci izven Ljubljane se priključijo moštvo v Zidanem mostu.

SK Ljubljana : Slovenija

Jun. 5 : 2

Z Zigonom okrepljena ligaška enajstotica SK Ljubljane je včeraj dopoldne igrala z juniorsko reprezentanco Slovenije svojo zadnjo tekmo pred odhodom v Zagreb, kjer jo jutri čaka sicer težka, toda častna naloga. Nekaj časa so v juniorski reprezentanci igrali sami ljubljantini, ker je imel »štajerci« zamudo. Dotlej je seveda liga dokaj prevladovala. Ko pa so prišli oni štirje, je tekma mnogo pridobila na zanimivosti. Mladi so postali sitni kakor ose, ni se jih bilo moč odkrižati. Seveda proti solidni obrambi (Rožič, Ceglar, Jerman) niso mogli veliko opraviti, čeprav so jo pogosto spravljali v hude zadrege. V tekmi so podlegli častno in — sicer ne kaže, da bi delali prognoze — če se ne bodo zmedli pred veliko množico v Zagrebu, nas bo ta enajstotica, ki je izbrana dobro lahko lepo zastopala. Napad je v redu, halfinija tudi (dobro bi bilo postaviti vanjo le Hermežana Sočana), in tudi obramba ni ravno šibka. Za spoznanje nam je zadnjič s svojo mirno, pa odločno igro ugajal mariborski levi branilec bolj od zdaj postavljenega. Končno pa je včeraj Tomažič tudi rešil nekaj zelo koljivih situacij, le predolgih izletov v Zagrebu ne bo smel delati. V splošnem menimo, da je bila juniorska reprezentanca sestavljena strokovno, vestno in najboljšje. Torej: kar bo, pa bo.

Vremensko poročilo »Slov. doma«

Kraj	Barometer- sko stanje	Temperatura v °C	Relativna vlaga v %	Oblačnost od 0-10	Veter (smer, jakost)	Pada- vine m/m	Vrsta
Ljubljana	762.1	8.8	6.0	97	10	0	9-3 dež
Maribor	761.3	4.2	3.0	90	10	0	1-0 dež
Zagreb	772.4	11.0	-1.0	90	10	0	—
Belgrad	768.4	10.0	1.0	80	7	E ₂	—
Sarajevo	769.0	12.0	1.0	90	6	0	—
Vis	767.9	12.0	7.0	80	6	NW ₂	—
Split	767.3	16.0	8.0	60	7	NE ₂	—
Kumbar	766.1	17.0	8.0	80	4	NE ₂	—
Rab	764.9	13.0	7.0	80	7	0	—
Dubrovnik	767.1	19.0	11.0	70	6	NNE ₂	—

Vremenska napoved. Prevladovalo bo oblačno in deževno vreme.

Koledar

Danes, sobota, 2. novembra: Vse verne duše.

Obvestila

Nočno službo imajo lekarne: dr. Kmet, Tyrševa cesta 41; mr. Trnkoczy dež., Mestni trg 4; mr. Ustar, Selenburgova ul. 7.

Vodstvo po razstavi kluba »Neodvisnih« v Jakopičevem paviljonu, ob imel jutri, v nedeljo, 3. t. m., ob 11 dop. g. prof. Stane Kregar, na kar opozarjamo cenjeno občinstvo. Razstava je odprta vsak dan od 9 do 18.

V nedeljo, dne 3. novembra t. l. ob pol 9 dopoldne bo redni občni zbor Banovinskega društva državnih in samoupravnih upokojencev za dravsko banovino v Frančiškanski dvorani v Frančiškanski ulici.

Ne pozabite, da pridete jutri v Frančiškansko dvorano, kjer priredijo Slovenski skavti prekrasno igro v treh dejanjih »Župnik s cvetočega vinograda«. V vsej igri se vrstijo krasni prizori, globoka vsebina. Pridite, ne bo vam žal, in pripeljite s seboj svoje prijatelje, ker je to najlepša igra sezone. Predprodaja vstopnic v nedeljo od 10 do 12 dopoldne in od 3 dalje popoldne pri blagajni. Nabavite si vstopnice v predprodaji. Cene običajne.

Mnogo svojih najlepših umetnin je posvetil Ivan Cankar svoji Materi. »Desetice« in »Skodelica kave«, ki jih bo recital Tiran Jože na prireditvi Sentjakobskega prosvetnega društva, izražata veliko materino ljubezen do sina. Na spominski večer Ivana Cankarja, ki bo v ponedeljek, 4. t. m. ob 20, bo zapela gđ. Marija Tiran dve pesmi, posvečene materam: Osterc, »Moji Materici« in Premrl: »Domotožna duša moja«. Na izredno prireditve opozarjamo in vabimo.

Izredan umetniški in družabni dogodek bo prvo gostovanje belgrajske filharmonije v torek, dne 5. t. m., ob 20 v Unionu. Belgrajska filharmonija bo prispela v Ljubljano v torek dopoldne iz Zagreba, kjer bo prav tako gostovala. Prepričani smo, da bo naše občinstvo do zadnjega kotička napolnilo veliko dvorano in dalo duška veselju, da more pozdraviti v svoji sredi drage goste iz Belgrada, poslušati njihovo umetnost ter obudovati Lovra Matvejevića, dirigenta evropskega slovesa. — Krstna izvedba Arničeve simfonije pesnitve »Pesem planinc«, pri nas prvič izvajane Hrističevo »Vstajenje«, ter svetovna mojstra Liszt in Beethoven — vsa ta imena obetajo izreden glasbeni užitek. — Pohitite z nakupom vstopnic pri blagajni kina »Union«.

Gledališče

Drama: Začetek ob 20.

Sobota, 2. novembra: »Kovarsko in ljubezen«. Red A.

Nedelja, 3. novembra ob 15: »Skrivnice«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ob 20: »Revizor«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol.

Opera: Začetek ob 20.

Sobota, 2. novembra: »Jenufa«. Red B. Gostovanje E. Karlovičeve in J. Gostića.

Nedelja, 3. nov., ob 15: »Grof Luksemburški«. Izven. Znižane cene od 20 din navzdol. — Ob 20: Baletna prireditev. Izven. Globoko znižane cene od 24 din navzdol.

Križanka

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12		13		14				15		
16						17				
18		19		20		21	23			
	22	24	25		26					
	27		28		29		30			
31										

1 in 31 vodoravno: Poziv vsem naročnikom »Slovenskega doma«.

Vodoravno: 12. žensko ime. 13. osebni zaimek. 14. čut. 15. poljski pridelek. 16. zapuščeno. 17. moderna ustanova. 18. ima vsak človek. 19. Neke vrste ime. 22. jarek. 23. povezano žito. 26. okončine. 27. ja. 28. predlog. 29. del cerkve.

Navpično: 1. kruto dejanje. 2. država v Aziji. 3. del človeškega trupa. 3. ime. 5. 8. oseba sed. ž. čitati. 6. ime. 7. prijeten mir. 8. ime. 9. maščoba. 10. med šolskimi urami prijeten počitek. 11. krvo. ses. 20. nas obdaja. 21. štirinožna žival. 23. sorodnik. 24. kazalni zaimek žen. sp. 25. ptič. 30. kazalni zaimek.

Naznanjamo tužno vest, da nam je umrla naša draga mati in stara mati, gospa

Katarina Kaškarova

Pogreb bo v soboto, dne 2. novembra ob 13 iz hiše žalosti, Gajeva ulica 8-I k Sv. Križu.

Ljubljana, 2. nov. 1940

Mesnjajevi, Kaškari, Grigorovič-Barski

Še je čas!

Kdor na novo naroči »Slovenski dom« — dobi »SLOVENČEV KOLEDAR« za 10.— din

Za nenaročnike stane »Slovenčev koledar« 28.— din.

Naročite koledar čimprej! Naročite oglase v njem!

Prednaročila sprejemamo samo še 2. in 3. nov. 1940.

Nemški glas o ameriški mornarici

Amerika ne misli samo na obrambo, pač pa se pripravlja tudi na napad

Pred dnevi je nemški časopis »Deutsche Allgemeine Zeitung« prinesel daljši članek nemškega kontreadmirala Gadowa o pomorski sili Združenih držav Severne Amerike. V njem pravi med drugim naslednje:

»V začetku svetovne vojne so bile Združene države s svojo vojno mornarico na tretjem mestu. Pred njimi sta bili Anglija in Nemčija. Z versajsko pogodbo v februarju 1922 in washingtonsko leta 1930 so si Amerikanci zagotovili drugo mesto. Prva pogodba je določala, naj bi Anglija in Amerika imeli enako moč glede bojnih ladij, po drugi pogodbi pa enako moč v križarkah, rušilcih in podmornicah. Enakost z Anglijo je mogla biti v začetku samo na papirju, ker je Anglija razpolagala z mnogo večjimi vojnimi skušnjami, s široko mrežo oporišč in mnogo večjo trgovsko mornarico, kakor tudi s potrebnim rezervom. Razen tega pa je bil pomorski vojni potencial Anglije, ladjedelnice, posadke itd. veliko večji. V začetku ni bilo videti, da bi bile Združene države polagale posebno pozornost na to, kako bi dohiteli Anglijo. Amerika je bila zadovoljna s pogodbo o enakopravnosti, zato pa je z večjim nezaupanjem gledala čez Tih Ocean, kjer se je Japonska leta 1936 otrsela pogodbe in začela urejati Vzhodno Azijo.

Evropa je Ameriko opozorila na Tihem morju

Zaradi ponovnega tekmovanja evropskih držav v oboroževanju so tudi Amerikanci poživili svojo pomorsko politiko. Leta 1938 so povečali brodogradnjo za 20% in so s tem pridobili pol milijon ton mornarice. Imeli so vsega skupaj 18 bojnih ladij, 8 matičnih ladij z najmanj 600 letali, 46 križark, 147 modernih rušilcev in 58 podmornic. Hkrati pa so posvetili večjo pozornost vojaškim vprašanjem v Tihem Oceanu. Na poti, kjer je potekal redni letalski promet, je več otokov, ki se jih preuredili v oporišča. Na jugu so odvzeli Angležem otoke Feniks, a sedaj zahtevajo še Singapur. Na severu so zgradili Dutch Harbour na Aleutskih otokih, Sikto in Kodiak na Aljaski. Postavljene so predstraže nasproti Vzhodni Aziji, čeprav bolj na redko. Obramba bi bila popolna, če bi zgradili primerno trdnjavo na otoku Guam. Ker pa ta otok leži v sredini japonskih Marijskih otokov, je ameriški kongres sklenil, da ga ne bo utrdil, ker bi to vsekakor pomenilo preveliko izživanje Japonske.

V sedanjih vojni pa imajo Združene države zadosti razlogov obrniti vso svojo pozornost

tudi na Atlantski ocean

Neprestana propaganda, ki je trdila, da imajo avtoritativne države v mislih napad na ameriške

Članica angleške pomožne ženske službe.

celino, je še bolj učinkoval zaradi vse težjega položaja Anglije in zaradi uspehov nemške in italijanske vojske. Neutrnostni zakon je bil sicer postavljen na prave temelje, ko je prepovedal ameriškim ladjam plovbo po vojnem pasu, kakor tudi denarna posojila in pošiljanje orožja zahodnim evropskim državam, razen če plačajo v gotovini in odpeljejo blago s svojimi ladjami. Toda že oktobra 1939 je bil, po zakonu dovoljen izvoz orožja, a v septembru istega leta je Anglija odstopila Združenim državam svoja oporišča v Atlantskem Oceanu. S tem si je Amerika potegnila obrambno črto na Atlantiku in sedaj skuša dokončati takšno črto še na južni strani ameriške obale. Glede Tihnega Oceana pa se Združene države bavijo z enakimi načrti o Kolumbiji ter Otokih princezinje Sharlotte in Vancouverja. Za Singapur pa se zdi, da stvar še ni tako nujna.

Tretja naloga: najmočnejša mornarica

Ameriška pomorska politika si je s tem osvojila dvojno fronto. Ter sedaj dela na to, da si zgradi močno mornarico, ki bi končno stopila na prvo mesto. Pred mesecem dni je predsednik Združenih držav Roosevelt podpisal naročilo za gradnjo sedem bojnih ladij, devet matičnih ladij, pet in dvajset križark, tri in trideset podmornic in večje število drugih manjših enot. Ko bodo te

ladje izgotovljene, bo imela Amerika tri milijone ton mornarice, kar se z drugimi besedami pravi, da bo mornarica Združenih držav še enkrat močnejša, kakor pa je danes.

Amerikanec — dober vojak

Zelo težko je pravilno oceniti ameriško vojno mornarico, ker do sedaj praktično v vojni še nikjer ni nastopila. Zmaga Amerike nad Španijo leta 1898 ni moglo ničesar skleniti o moči sedanjega ameriškega brodogradstva. Vsekakor pa drži, da je ta mornarica po kakovosti na visoki stopnji. Kljub slabi disciplini in neprestanem menjavanju posadke je Amerikanec dober vojak. Industrija orožja in gradnja ladij je na višku. Velikanska naročila za povečanje vojne mornarice so najboljše znamenje, da Amerika ne misli samo na obrambo, pač pa da se pripravlja tudi na ofenzivno vojno na Oceanu. Letalska sila pa je posebno močna in pripravljena za napad.

Poleg vsega govorenja o takomenovani dvojni fronti, zlasti pa po sklenjenem trojnem paktu med Nemčijo, Italijo in Japonsko, se sliši tudi, da se Amerika še ni odločila, kateri svoji fronti naj bi posvetila večjo pozornost. Na vsak način gredo Združene države — pravi Gadow — zopet po isti poti imperializma, ki jih je leta 1898 vodila na Kubo, Portoriko, Guam in Filippine.

Glede na Anglijo pa je vprašanje, ali bodo Združene države pokazale poleg svojega dvojnega oboroževanja dovolj zanimanja in poguma za evropske zadeve. Anglija se na vse načine prizadeva, da bi dokazala, da je Evropa najbolj potrebna ameriške pozornosti.

50 milijonov ameriških volivcev bo v torek odločevalo, kdo bo novi predsednik USA:

Spet Roosevelt, ali pa Willkie

Od izida ni odvisno samo to, kdo bo zasedel predsedniški stolček

Ne samo Amerika, tudi ves ostali svet se v zadnjem času zelo zanima za predsedniške volitve v Združenih ameriških državah, ki bodo prihodnji torek, 5. novembra. V volilnem boju si stojita nasproti dva velika tekmeča, demokrat in sedanji predsednik Roosevelt in republikanec Willkie. Od izida teh volitev je odvisno še marsikaj drugega kot samo to, kdo bo zasedel predsedniški stolček v Združenih državah. Morda vpravo od tega zavisi tudi veliko vprašanje, ali bodo Združene države dejansko posegle v sedanjo evropsko vojno, ali ne. Zato gleda na te predsedniške volitve s tolikšnim zanimanjem in nestrpnostjo tudi Evropa. 50 milijonov ameriških volivcev bo v torek prineslo odločitev v tej nestrni napetosti.

Pravijo, da še nikdar ni bilo za nobene predsedniške volitve v Združenih državah toliko zanimanja, kakor ga je za sedanje. Tudi volilni boj da še ni bil nikoli tako živahen in tu pa tam tudi tako oster, kot tokrat. Vseposvobod potekajo velike priprave za volitve in shodov se tudi ne manjka. Vse poteka po pristnem ameriškem vzorcu, kjer

ne manjka iznajdljivosti pri agitaciji.

Ze dolgo se slišijo razne napovedi, kdo bo pri volitvah zmagal. Večina je vsekakor prepričana, da bo Roosevelt še tretjič izvoljen. O tem je najbrž tudi sam prepričan. Res pa je gotovo vsaj to, da bi bil rad še predsednik, saj je zadnjič pri neki priliki častnikarjem dejal: »Če Bog hoče, tako bi rad še užival to čast. Splošno je mnenje, da bo Roosevelt tudi izvoljen, čeprav ne s prav veliko večino. Vse južne in večinoma zahodnih držav, ki spadajo v okvir USA, so za Roosevelta, drugod pa ima njegov tekmeč Willkie zelo veliko pristašev. Kje je izid volitev najbolj negotov, se vidi že po tem, kje je najhujša agitacija. To je predvsem v državah New York, Ohio in v Pensilvaniji. Tu pravijo, da imata Roosevelt in Willkie nekako enako število pristašev. Tudi slavni Gallupov zavod za ugotavljanje javnega mnenja je ugotovil, da ima Roosevelt lahko več upravičenega upanja na zmago kot Willkie. Po številnih podatkih tega zavoda je stvar za Roosevelta celo vedno bolj ugodna.

Končno so le razmejili Finsko in Rusijo

Le nekaj mesecev še manjka, pa bo poteklo že celo leto, odkar se je končala slovita finsko-ruska vojna, ki je pač zadostno jasno pokazala, da v sovjetski vojski ni vse čisto v redu. Finska je sicer morala odstopiti del svojega ozemlja, vendar je na svoj uspeh, ki ga je v tej vojni dosegla, lahko ponosna, saj je dokazala, da premore na surov način napadeni narod, ki ljubi svojo domovino in je zanj pripravljen vsak čas tudi umirati. No, pa to je drugo poglavje. Takoj po sklenjenem miru se je sestala posebna finsko-sovjetska komisija, ki naj bi določila nove meje med obema državama. Delo ni šlo prav posebno hitro od rok, saj je bilo končano šele te dni, ko so meje med Finsko in Sovjetsko Rusijo končno javno potegnili. S tem je bilo tudi rešeno vprašanje, koliko meri nova Finska in koliko ozemlja je stara Finska morala odstopiti Rusiji. Pravkar so izšli podatki o tem. Uradno namreč zdaj poročajo, da meri ozemlje, ki ga je Finska morala odstopiti Sovjetski Rusiji, 35.084 kv. km. Nova Finska skupno s pristaniščem Hangö-jem, ki ga je Rusiji dala v najem, pa meri skupno 347.716 kv. km. Rusija je torej dobila nekaj več ozemlja kot merita dve Sloveniji, obdržala pa ga je še vedno za približno 100.000 kv. km več kot pa je velika vsa Jugoslavija.

Zahtevajte povsod naš list!

Nov bakren drobiž v Bolgariji

Vselej, kadar nastopijo v tej ali oni državi težje razmere, zlasti pa tedaj, kadar straši vojna, se kaj rado zgodi poleg drugega tudi to, da doletita država sklenska izdati nov kovan denar, ki po vrednosti vsaj deloma zaostaja za prejšnjim. Razmere namreč silijo tudi k varčevanju s kovinami, zlasti tistimi, ki so kaj več vredne.

Po tem zgledu se zdaj ravna tudi Bolgarija, vsaj tako lahko sklepamo iz zadnjega odloka, ki ga je izdala bolgarska vlada in ki določa kovanje novega drobiža. Odlok pravi, da bodo v Bolgariji nakovali za 800 milijonov levov novega drobiža, in sicer 6 milijonov kovancev po 20 levov, 9 milijonov 340.000 po 50 in 2 milijona kovancev po 100 levov. Lahko bi ta novi bolgarski kovani denar imenovali bakren, saj bo v njem 75 odstotkov bakra in le 25 odstotkov niklja.

Ogromni nemški žerjav v Perziji

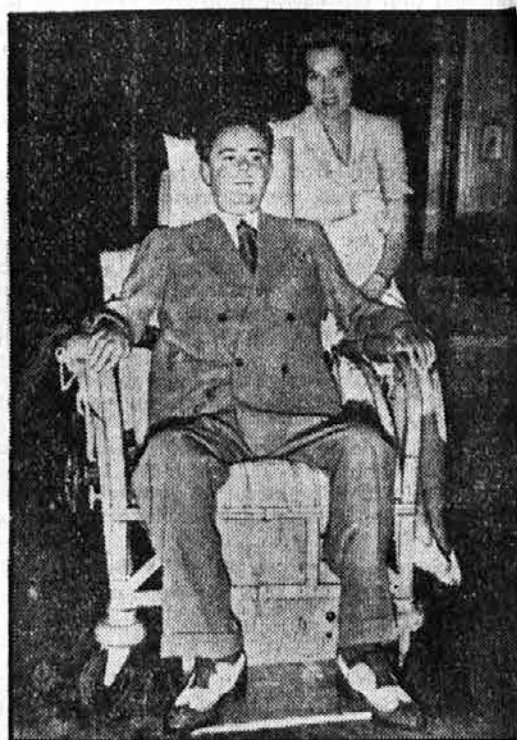
Tudi v Perzijo prodajajo Nemci svoje stroje in druge podobne naprave, med katere spadajo tudi žerjavi, kakršni se uporabljajo po pristaniščih. Tako je te dni nemški poročevalec iz Teherana poslal v svet novico, da je v nekem perzijskem pristanišču že začel obratovati velikanski žerjav, ki je bil narejen v neki nemški ladjedelnici. Kako velik je žerjav, se vidi iz tega, da lahko v eni sami uri dvigne do tisoč kubičnih metrov peska. Poročevalec točno ne pove, kje je ta žerjav začel obratovati, le to pravi, da je začel in da je namenjen perzijskim pristaniščem. Tudi to zadostuje.

Cerkveno okno, večje od teniškega igrišča

Posebno krasno cerkev imajo v ameriškem mestu York, zlasti kar se tiče oken. Vseh oken je na tej cerkvi 109, vsa so izredno lepo poslikana. Okna pač niso majhna, če pomislimo, da bi z njimi lahko pokrili celih 2800 kvadratnih metrov površine. Največje je visoko 26, široko pa 11 metrov in pol. Če njegovo velikost primerjamo z velikostjo teniškega igrišča, vidimo, da je okno večje.

Vojaški spomenik posebne sorte

Po španskih mestih imajo kaj pogosto svečanosti, pri katerih se spominjajo tistih številnih Špancev, ki so padli v zadnji državljanski vojni. Odkrivajo jim spomenike ali vsaj spominske plošče, ker se hočejo vsaj na ta način oddolžiti za žrtve tisočev in tisočev, ki so dali svoje življenje na altar domovine. Tako so v Saragosi te dni priredili velike spominske svečanosti za tamkajšnje delavce, ki jih je pobrala zadnja državljanska vojna. V Vojni akademiji so jim odkrili spomenik s tem-le svojevrstnim napisom: »Reci in piši, da je med pehoto v boju za svobodo Španije zahteval 49.000 mrtvih, 247.000 ranjenih in 8000 invalidov.«

Človek z »jeklenimi pljuči«, Fred Snite, se je zdaj toliko pozdravil, da mu zadostuje, če samo še sedem ur na dan uporablja manjši dihalni aparat, dočim je prej polna štiri leta moral ležati v velikih »jeklenih pljučah«. Lansko leto so ga pripeljali tudi na božjo pot v Lurd, kamor se je kot izredno pobožen mož namenil iti prosit za zdravje. Pred nedavnim se je celo poročil. Na sliki ga vidimo skupaj s svojo ženo na stanovanju v bližini Chicaga.

Program radio Ljubljana

Nedelja, 3. nov.: 8 Jutranji pozdrav — 8.15 Šrnel »Ljubljana« — 9 Napovedi in poročila — 9.15 Prenos cerkv. glasbe iz trnovske cerkve — 9.45 Veruski govor (prior Val. Učak) 10 Rad. salon. orkester (vodi V. Novšak) — 11 Po domače: Fantje na vasi, vmes plošče — 12.30 Objave — 13 Napovedi — 13.02 Napevi iz Leharjeve operete »Grof Luksemburški. Pojo: ga. Sonja Ivančičeva, Jean Franci in D. Zupan, člani ljublj. opere, igra Rad. orkester, dirig. D. M. Sijanec — 16.30 Tudi kmečki fant naj telovadi (J. Hvale) — 17 Gospodarska navodila in tržna poročila — 17.30 Pevski zbor »Grafika« — 18.15 Za veselje in zabavo (plošče) — 19 Napovedi, poročila in objave — 19.30 Slov. ura: Rad. ork. — 21.15 Pevski koncert gđe. K. Šlehan, pri klavirju prof. M. Lipovek — 22 Napovedi in poročila — 22.15 V modernem ritmu (plošče).

Drugi programi

Sobota, 2. novembra: Belgrad: 21 Arije — Zagreb: 20 Orkestralni koncert — Bratislava: 19.40 Koračnice — Praga: 20.30 Schubertova »Nedokončana simfonija« — Solija: 20.30 Violončelo — Beromünster: 21 Klarinet — Stockholm-Hörby: 19.45 Kabaret — Rim-Turin-Florence: 20 Simfonični koncert — Sottens: 20.50 Pergolesijeva kantata »Orfeje«.

NISMO EDINI

Roman podeželskega zdravnika

5

Zena je posmehljivo pripomnila:

»Da ti morda ne služi za poskuse, gospod učenjak.«
»Da, draga moja, preučujem ga. Delam poskuse, ker je to moj otrok, ker ga imam rad, pa mu zares želim vse dobro. Ti pa...«
Ni mogel nadaljevati, ker je v sobo tiho stopila stara služabnica Suzana. Bila je grda, mršava in zelo hudobna ženska. Namrtnjeno je prišla do mize in rekla, kakor da je razaljena:
»Tommy Baker je prišel. Tako pozno vas še išče!«
Jessica je strogo naročila:
»Naj čaka, dokler ne bo doktor končal večerje.«
»A tako! Dobro! Takoj grem. Sem že dovolj večerjal.«
Dr. Newcome je vstal od mize, spotoma vzel jabolko in s slastjo vgriznil vanj.

»Ne zaklepetajte se preveč s tem tvojim Tommyjem! In nikar ne jej jabolka tako! In pa priči si snemi z vratu.«

»Da, ne bom se dolgo zamudil, snel bom prtič, jabolko mi pa ugaia jesti tako. Pravijo: jabolko vsak dan, doktor iz hiše. Če bi jih dosti jedel, bi samega sebe ne potreboval. Mislim, da bi me to veselilo, kaj ne, draga?«

Zdravnik se je šalil navzlic hladnemu glasu, s katerim mu je govorila Jessica. Dejala je:

»Danes moraš z menoj na sejo odbora.«

»Oh, Jessica, kaj, ko bi rajši ostal doma? No, pa bomo že videli.«

Malo se je še pretegnil sem in tja po sobi, potem pa odšel v ordinacijsko sobo, ki je bila tostran hodnika. Jessica in Suzana sta ostali sami. Stara Suzana je sovražno pogledala večerjo, ki jo je polovica ostala, potem pa uidejivo pripomnila:

»Gotovo je jedel, preden je prišel domov. Zato pa ni lahen.«

Jessica ni odgovorila nič, marveč je zravnala, togo in hladno spet odšla k mizi za ročno delo.

V zdravnikovi ordinacijski sobi je že sedel Tommy. Bil je to fant pri kakih petnajstih letih. Trpčnila ga je naduha. Bil je redek primer, s katerim se je dr. Newcome posebej bavil. Ko je zdravnik stopil v sobo, je veselo pozdravil fanta:

»Dobro večer Tommy. Kako ti je danes?«

»Danes je nekaj boljše, gospod doktor, a bojim se noči. Ponoči me zmeraj prijemlje. Gospod zdravnik, ali se ta bolezen res ne da ozdraviti?«

»Bolezen, dragi Tommy, kakšna bolezen! Naduha sploh ni bolezen. To je sločn. Morava izvohati, kdo ga je kriv. Pa nič se ne boj Tommy, jaz bom že našel mrečino, ki ti je povzročila nadoho.«

Fant je s obzadrževanjem in zaupanjem gledal zdravnika, ki ga je nenadno vprašal:

»Imaš rad mačke, Tommy?«

»Zelo, gospod doktor. Pri nas nimamo nobene, toda stric Henrik ima šest krasnih muck.«

»Ali jih pogosto vidiš?«

»Da, vsako nedeljo, ko sem pri stricu povabljen na čaj.«

»Čajanka s mačkami! Potem mora biti tudi mleko v čaju,« se je šalil zdravnik. Tommy se je smejal:

»Ne, čaj s trice.«

Doktor Newcome je začel ta razgovor in posebnega razloga. Imel je svojo domnevo glede vzroka za Tommyjevo bolezen in jih je skušal odkriti po posebnih sledovih. Odpeljal je zdaj fanta do visokega kamina, na katerem je sedel maček, ki ga je bil ujel Gerald in prinesel sem. Pinky je bil velik, bel maček, krotak in miren.

Zdravnik je postavil Tommyja čisto pred mačka, da je imel usta tik njenega gobca. Mačka je krotko predla na toplem. Doktor je gladij mačko in silil Tommyja, naj jo tudi on boža:

»Prijazna, lepa mucka, kaj ne Tommy? Poglej, kako čudne pege ima okoli oči.«

Tommy se je čisto približal mačku ter nenadno začel težko in razburjeno dihati:

»Napad dobivam, gospod doktor. Pomagajte!«

»Krasno, Tommy, krasno. Sedi sem.«

Vzel je lantjo in ga odpeljal do udobnega naslanjača. Tommyja je zares hudo napadla naduha, ko je od blizu pogledal mačko. Zdravnik je pokazal na mačka in dejal:

»Vidiš Tommy, tale je kriv tvoje bolezni.«

Tommy se je dušil in s težavo vprašal:

»Pinky?«

»Da, Pinky. Tvoja naduha izvira od mačk, ker jih imaš tako rad, se igraš z njimi, si jim vedno blizu in dihaš njihov zrak. Tommy, ljubezen do mačk boš moral preboleti. Nikar se jim več ne bližaj. Bolezen ti lahko povzroči tudi konji in seno, toda zate so mačke najnevarnejše. No, popij to zdravilo Tommy, takoj ti bo lažje.«

Doktor je dal Tommyju kozarec z zdravilom, potem pa je vzel mačka in ga spustil skozi okno:

»Izgini Pinky, za danes si naredil svoje dobro delo. No Tommy, ali ti je boljše? Nič se ne boj dečko, od zdaj ti bo dobro.«

Ta trenutek je naglo stopila v sobo Jessica. Bila je že oblečena za ven. Strogo je pogledala Tommyja, ki se je na stolu še vedno mučil z nadoho in dejala zdravniku:

»Pozna sva že, daj, podvizaj se.«

»Dobro, pojdiva. Ti Tommy pa pazi: nič več čajank z mačkami. Malo se tu oddahni, ti bo že Suzana odprla. Pridi drugi teden, da mi boš povedal, ali si spet imel napade. Mislim, da jih ne boš. Suzana, kje je moja suknja?«

Zena ga je spet pograjala:

»Pojdi, prosim te in nikar tako ne vpij. Suknja je v tretji sobi.«

»Oh, draga moja Jessica, če bi le ne bilo treba hoditi na te tvoje seje. Jaz imam tu svojega posla. Moram nekatere stvari pregledati in...«

»Pojdi, nikar ne bodi tečen. Greva.«

»No, no, dobro, greva.«

Hitro si je nataknil suknjo in odšel z ženo na sejo dobredelnega društva.